

Locuinti'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decatu numai de la corespundintii regulari ai „Federatiunii.“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comerciatu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominee'a.

Prețul de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . 12 „ „ „

Pentru Romanii'a

pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrale pentru fiesce-care publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplarin costa 10 cr.

Opusetiunea natiunale a Romaniloru d'in Transilvani'a.

Lucra ore Romanii d'in Transilvani'a cu de tula energia pentru recascigarea autonomiei acelei tiere? Tienu ei ore conferintie pretotindene, in tote tienuturile, in cetati si sate, pentru a esprime convictiunile loru politice? Ore barbatii nostri intieligenti si-implinescu detorinti'a de a lumina poporulu despre drepturile ce i s'au luatu? Programulu de la Turd'a, care este unu nou manifestu alu vointiei poporului romanu d'in Transilvani'a, este elu ore pusu in lucrare cu destula resolutiune? Dreptu ca pronunciamentu lu de la Blasiu a fostu amutitu: elu nu mai traiesca decatu in inchisorea d'in Vatiu; cu tote aceste lupt'a trebuie rinceputa si continuata cu nou focu si cu noua barbatia, ca-ci altmintre vomu fi considerati de slabi si fricosi. Nu este nimicu mai slabu si mai timidu decatu tirani'a daca avemu curagiulu a-i da pieptu si a-o detrona prin puterea convictiunii tari si neclatite; d'in contra, nimicu mai nerusnatu si mai insolentu decatu tirani'a, daca nu sente opusetiune.

Sub titulu „Opusetiunea natiunale a Romaniloru d'in Transilvani'a“ Dnulu Schuselka publica in foia sa unu articlu, pre carele lu reproducemu in traducere, pentru ca Romanii se veda catu astepta chiaru si strainii de la ei:

„Epace ore de Transilvani'a? Intru adeveru, ore acesta tiera frumosa, carea s'a conservatu de atate ori ca un'a d'intre cele mai capabile si folositorie provincie ale imperiului, se fia alesa numai pentru a servi de scaunasiu de pitore fiitorului colosu magiaru“? — Nu! Neci una-data! resuna d'in sirele opusetiunii natiunale a Romaniloru, cari se pregatescu la lupta noua.

„Prin acesta amu fi descriu, pre scurtu, situatiunea presinta d'in Transilvani'a; ni mai remane numai a constata inainte de tote, ca intru adeveru, cestiunea Transilvana e pre cartia, in fapta inse ea nu e inca resolvita, si nece nu se va resolve curundu. Deputatii natiunali d'in camer'a pestana de la an. 1868 au avutu dreptu numindu legea uniunei unilaterala, ba executata de numit'a camera cu forti'a, dicemu, ei au avutu dreptu numindu o unu provisoriu nou, tragicu si stricatosu, in modu egal, atatu Transilvaniei, catu si magiariloru.

„A espiratu unu anu intregu, decandu Francisu Deak, „intieleptulu“ conducatoriu alu partiei magiare guvernamentale, a aflatu de bine a adresa Romaniloru transilvanieni cuvinte molcomitorie. Elu i consulta, se nu pasiesca pre calea estrema a passivitatii legali pentru a-si elupta drepturi, ca-ci, scria elu in tonu promitietoriu: „acea ce mai este defactutu, trebuie se se faca pre cale fratiesca — sine ira et odio — in contielegere cu confratii nostri.“

„Acuma, daca dupa legea uniunei si a natiunalitatii ar fi mai remasu inca ce-va de „facutu“, atunci ore ce a facutu fostulu advocatu si partia sa de unu anu de dfile „in contielegere cu confratii Romanii“? Venitu-a ore guvernulu magiaru intru ajutoriulu tofaleniloru espulsi d'in case si curti? Facutu-a ore ce-va guvernulu magiaru in contielegere cu Romanii, pentru a radica starea exceptiunale, carea de trei ani apesa Transilvani'a ca si nisce Alpi (munti)? Cugetat'au ore vreodata Deak si consocii, ca confusiunea destramata in administratiunea politica si in justitia, daca nu va inceta curendu, va nimici cu totulu Transilvani'a? Nu! In locu de a se vindeca rulu, elu se face mai periculosu, si in intrulu fruntariloru Transilvaniei se petrecu lucruri de cai ti-se radica perulu pre capu.

„Ce face Deak facia de tote aceste? Elu face, si d'in tempu in tempu numai pasiesce demolitoriu intre aderintii sei, facundu totu-de-un'a asigurari noue, ca in Ungaria existe numai una natiune politica, cea magiara, si ca toti cetatienii sunt egali inaintea „legei magiare.“ Nu vede inse in-

tieleptulu patriotu, cum se radica pre firmamentulu patriei sale nori plini de furtune, nu vede elu ore, cum d'in di in di cresce periculu pentru a magiarismu? Se pare ca elu vede tote aceste si ca e aplocatu a face ce-va pentru departa furtunele. Inse la tota intemplantia nu procede dupa convingeri firme, ci dupa capricie momentane, si d'in cauza acesta nu mai pote resiste torintelui puternicu alu partitei sale, — ea lu rapesece cu sine, elu nu mai conduce partia sa, ci e condusu de ea.

„Istoria magiara e plina de asemenea esemple, revocamu in memoria numai pre Széchényi. Deci, in casulu acestu-a Deak e de compatimitu. Natiunalitatile d'in Ungaria si Transilvani'a au perdutu cu totulu puein'a incredere catra Deak si partia lui. Prin urmare, nu elde miratu, daca acea voce a intieleptulu conducatoriu a influentiatu in modu contrariu, ma chiaru vatematoriu a supra Transilvanianiloru, vatemati si d'altmintre forte tare prin scomotulu si toietulu votarei, executata cu rapidimea vaporului, a legi de uniune si natiunalitate. Cuvintele cele dulci ale lui Deak sunan, ca si una ironia trista in mediulu loculu celei mai triste realitati a vietiei poporului Transilvanianu. In locu de a domoli, ele acitiera inca si mai tare. Intru adeveru, Romanii d'in Transilvani'a decisera in primavara anulu espiratu passivitatea legale. Precum se scie, Romanii nu s'au lasatu a fi atrasi prin cleiulu celu dulce alu promisiuniloru, preferindu coliviei de auru a dietei prestane, libertatea d'in muntii loru. Au trebuiau ei dora se merge la Pest'a pentru a cersi ca parie politice gratia magiara? Neci odata! Consciinta natiunale e pre mare la Romanii, ei sunt asta-di pre inaintati si sentiescu in gradu forte mare, ca formeza unu factoru cu multu mai insemnatu alu tierei, decatu se se pota presupune despre ei asi ce-va.

„Da, voru respunde magiarii, Romanii d'in Transilvani'a au fostu representati la diet'a pestana de incoronare. Inse pote-se ore crede, ca fiindu ca cont. Andrassy au poruncitu unoru automati oficiali transilvanieni, ca se merge la Pest'a, Transilvani'a ar fi renunciatu degia la dreptulu seu seculariu? Romanii au dechiaratu de repetite ori in modu solemn, ce ei nu potu si nu li este iertatu a recunosce diet'a pestana si pre pueinii transilvanieni, cari, d'in intemplantie, s'aru afla acolo. Altcum, chiaru si pueinii Romani transilvanieni, caroru-a, conformu rescriptulu preinaltu, li era numai concesu a participá la diet'a pestana de incoronare, s'au consideratu acolo numai ca dilectanti politici, — prin urmare nece nu li-a plesnit prin minte, ca represinta intru adeveru natiunea romana in Pest'a. Dreptu-acea Romaniloru se pote imputa numai atatu a, ca descencontrati, unu tempu scurtu, prin orb'a politica a guvernulu austriacu de la 1865 ei nu sciau, unde e estrea si unde intrarea, fiindu ca nu poteau intielege asi curendu, cum se ajunga la onorea de a oferi sacrificiulu pentru altariulu magiaru.

„Romanii transilvanieni ajunsera inse la tempu se-si cunosca tragic'a situatiune. Diet'a pestana vota absolutismu pentru Transilvani'a si de trei ani de dfile domnescu acolo atatu legile lui Bach, catu si feudalele Aprobatae, Compilatae constitutiones si tripartitulu verbótian.“ Unu ce necreditu, inse adeveratu! Judecarea pedeselor se intempla seu dupa dreptulu penalu austriacu, seu dupa Verbótzy, seu si dupa propri'a precepere a judecatoriulu — carele, lucru naturalu, e totu de-un'a unu nobilu magiaru pintenatu.

„Pana candu ore se va fortia puterea discretiunaria a supra Transilvaniei? Ore ce se va mai inventa, pentru a nimici Transilvani'a? Dora proiectulu de reuniune alu escelentiei sale Paulu de Rajner, carele, a priori, numesce amenintatioria pentru integritatea si unitatea statulu magiaru ori-ce intrunire natiunale. Audimu inse, ca numitulu proiectu a caditu, — se pote ca Deak va elucra unu altu proiectu nou si „liberalu“; altu-cum elu a cleitu de nou si faimos'a lege de natiunalitate!?

„Facia de atari impregurari, detorinti'a natiunalitatiloru d'in Ungaria si mai alesu a celoru d'in Transilvani'a este a esoperá, pre cale constitutiunala, ca se se curme catu mai curendu acesta mescria destramata. Deci salutamu cu bucurfu initiati'a Romaniloru d'in Transilvani'a in privintia acesta. Dorimu numai, ca opusetiunea natiunale a Romaniloru d'in Transilvani'a se se intaresea, eluptandu catu mai curendu dreptele pretensiuni eterne a le poporulu romanu, ca ei suntenu de opiniunea, cumca salutea Transilvaniei si chiaru a Ungariei depinde mai alesu de la indestulirea Romaniloru. Romanii recunosc, ca comuniunea intereselor ambelor acestoru tiere pretinde una legatura mai strinsa decatu una sigura uniune personala, ei pretindu inse cutotu dreptulu: autonomi'a Transilvaniei si una dieta propria transilvana conchiamata pre basa democratica.

„Marele statu“ magiaru prejectatu, si carele pana acuma este numai in conceptiune, e incompatibilu cu libertatea. Celu ce n'a intielesu pana acuma acesta, acelu a neci candu nu va intielege nemica. Penra ca magiarismulu suprematisatoriu se prospereze, elu trebuie se calce in pitore libertatea nemagiariloru. Atatu cestiunea croata, catu si a confiniloru militare si cea transilvana, sunt siremanu cestuni de libertate nu numai pentru imperiu, ci si pentru orientulu intregu, sunt si voru remane atari pana ce nu se voru resolve deplinu, in intielesulu egalei indreptatiri natiunale!“

Tonulu prin provinci'a Beiusiului. Alesandru Romanu in inchisore.

Pre catu iubese mai ferbinte natiunea romana pre vergin'a cea majestatica, pre „Elen'a“ cu crinii de auru, logodita cu „Argiru“ celu frumosu; pre atatu se resbescu mai multi alieni, se-i tulbure easator'a de doue milenarie, nu numai, ci chiaru se i rapeseca si scump'a mirésa. Inse cunufa poporulu romanu cu „Bell'a Transilvania“ e unu sacramentu santu, eternu, nestersu si nedespártiu; sacramentu santu prin sangele legiuniloru romane versatu in parfe, eternu, prin credintia neclatita in bine si in réu; nestersu, prin monumintele strabuniloru; si nedespártitu, prin prescriptiunea a loru optu spre dice seculi. Se deschidemu matriculele cununatiloru, paginile istoriei. — Elen'a a scosu la hotare ori i-a petrecutu la momentu pre toti peitiorii insolenti: seu unde sunteti voi goti halosi, huni feroci, gepidi varvari? s. c. l. voi, cari ati rapitu diestrea lui Argiru. Ap'a trace, petrele remanu: v'atisinsu cu totii, ca ei in locu de sacramentu, ati juratu Daciei numai fornicatiune; in dilele de nevoi ati fostu necredintiosi; solis Valachis remanentibus.

Asta di, cei ce mai nainte s'au plansu: ca tota nefericirea Transilvaniei vine de la Ungaria, injura de tradatori, pre fiii lui Argiru, fiii lui Traianu, pentru ca sunt credintiosi vetreloru strabune, autonomei Transilvaniei. Eca, acestu-a e peccatulu lui Alesandru Romanu, care cu cei a-lati vitejei romani a luptatu spre a revindica diestrea insirainata a dioei Elen'a, credintiosu sacramentulu stramosiescu: ca se nu te areti cu mai pueina plecare pentru pamentulu patrieitalu, decatu gloriosii romani, stramosii tei, d'in carite urdiesci, caris'au tramisu cu colonfele romane d'intre trupele Italici, spre aperarea acestui locu decatra cesariulu Traianu, a caruia memoria neperitoria se pastréza si pana asta di... Carele cu insa-sivoia sa si cu neinvinsa putere a imperatiei sale, inpartindu pamentulu pentru patria natiunei romane, l'a lasatu de moste-

n fire, a presemnu nemuritoriu, alu marilor sale trofee.*)

Poporul alegatoriu, luandu scire despre inchiderea lui Romanu, a suspinatu in nevinovatia inimei sale: ore scie de acést'a inaltiatulu imperatu; ore de ne-amu duce noi cu totii sè ne inchida pentru elu, slobodni-l'aru? si dorerea inimei si-o au molcomitu prin o adresa de condolintia, subscrisa de sute insi. — Se scia deci cei de la potere, cà robindu pre Romanu, robescu consiinta milionelru de romani. Aruncati pètr'a in fruntea zidului, si va cadè precapulu vostru.

Nulla dies adeo est australibus humida nimbis
Non intermissis ut fluat imber aquis, — dîce neasitulu Ovidiu; chiaru asiè noi, a supr'a caroru-a curgu ca si ploia picurii doreriloru d'in ceriulu constitutiunii ungueresci, ne indulcimiu ca de unu sore luminatoriu in dîlele negurose, urîte ca mortea, de iniativ'a fratiloru d'incolo de Carpati. (A se vedè Informatiuni le bucurescene in nr. 11. alu „Federatiunei“) in privint'a d. deputatu A. Romanu. Alta-di amu luat de nou la inima, vediendu fetulu telegramu'ui de la Turd'a, defasiuratu in ctev-a punte (Nr. 12. alu „Federatiunei“). Inainte voinici ardeleni! voi sunteti in nima natiunei; noi unguerenii bratiulu: otieliti inim'a in lupte, si bratielu nu voru lancedi.

Fauru 1870.

Valeriu Publicola.

Hannibal ad portas

Cetimu in diuariulu magiaru „Hon.“

„Vien'a, 28 febr. Vi potu scire d'in funte siguru, cà raportele intre imperiulu ostrunguru si Russi'a sunt forte incordate. Diplomati'a, ce e dreptu, totu mai încerca inca sè acopere situatiunea; in cercurile militari se vorbesce inse cu tota siguritatea despre eventualitatea unui resbelu.

„Generalulu Kuhn adresa guvernulu de aici si celui d'in Pest'a una nota, in carea li trage atentiunea asupra rapediunei fabulose, cu carea se edifica respective concentra liniile ferate rusesci in apropiarea fruntarielor imperiulu ostrunguru, si se roga, ca noi inca sè incepemu fara amenare a edificà cele doue linii destinate pentru comb'narea Galiciei cu Ungari'a, cà-ce altmintre „suntemu in faci'a peritiunei.“ (Sic!)

„D'in Poloni'a rusésca si de langa Prutu se scire despre concentrari continue de trupe; in nga Prutu se afla una armata de 150,000 fetiori. Doui oficeri rusesci, cunoscuti ai nostri, cari petrecura, dupa obicei, in Paris carnavalulu, primira ordenatiunea pentru a se infacis'a pre calca cea mai scurta, la regimentulu loru in Tirapole (Basarabi'a). Acesti oficeri parasira ieri Vien'a si voru trece prin Pest'a, Alb'a-Julia, Brasieu si Galati. Ambi aveau la sine câte unu revolveru de Galand, una arma cumplita. Ei dîcu, cà toti oficerii rusi au câte unu esemene revolveru.

„De alta parte este de temutu, cà in Dalmati'a rescolla se va reinnoui la prima-vèra. Daca acést'a se va intimplà este afara de tota indoie'l'a,

*) A se vedè literele donatiunale ale imperatorilor romani pentru Dac'a, in seclulu alu III.

FOISIORIA

Publicatiune de proba

d in

„Poesia si Prosa“

de

Justinu Popfju

A) D'in partea poetica.

Meditatiune

la universari'a 24. a nascerei mele, 22. Nov. 1865.

Este-o vechia, dara buna-aseinare,
Cumcà lumea-acést'a este easi-o mare,

*) Din caus'a unoru date, cari mi eràu necesarie pentru notele adause la disertatiunea despre literatur'a romana, si cari abie acum mi le potii procurà tote, opulu promis pe lun'a curinte, va potè a parè numai cu capetulu lui Martisioru, pentru care intardiare intemplata chiaru in favorea opului ceru si spera indulgentia on. publicu pnumerante. Numerulu frumosu alu pnumerantiloru, ce mi-au sositu pana acum, precum si colceturele cari dupa informatiunile primite curgu inca in multe parti p'intre romani, me indemnara a tipari opulu

cà miscamintele natiunale e voru ivi de nou pre teritoriulu turcescu. Aici sunt preparati pe trutote eventualitatele. Rodic h primu ordinulu, ca indata ce va observà cea mai mica opusetiune, sè ocupe Muntenegrulu si sè opereze la olalta cu trupele turcesci. In Trieste se facu pregatiri pentru transportarea a 25,000 fetiori.

„Ve rogu, sè dati acestoru sciri care atentiune, cà ce intru adevèru o merita.“

Sapienti sat.

Austri'a si garantiile esistintiei sale

Stadiu politicu de Dr. Adolfu Fischof

2. Slavii.

Precum nemtii cu inteligintia si cultura loru, asiè Slavii cu numerulu intreco pre celealte natiunalitati a le monarcei. Neci unu statu european a fara de Russi'a, nu are atâti-a locuitori slavi ca Austri'a. D'in numerulu totalu alu impoparatiunii monarcei austr. socotitu ca la 34^{1/2} milioane de sufete, poporatiunile de origine slavica facu aproape 16 milioane. Deci numerulu Slaviloru intreco de doue ori pre alu Nemtiloru, de trei ori pre alu Magiariloru, de cinci ori pre alu Romaniloru si aproape de 27 ori pre alu Italianiloru austriaci.

Càtu pentru proportiunea numerica a Slaviloru càtra celealte natiunalitati este mare osebire in cele doue parti a le imperiulu. Precandu in partea resaritena (in tiele de corona a le Ungariei) d'in 14^{1/2} milioane de locuitori numai 4^{1/2} milioane sunt slavi, in partea apusena de preste riulu Lait'a d'in 19^{1/10} milioane, sunt ca la 11^{1/2} milioane de slavi. — D'in provinciile Cislaitanice nu sunt slavi in: Tirolu, Voralberga, Salisburgu si Austri'a-super. — In Austri'a infer. sunt forte pucini (20,000.) In Stiria si Carinthia formèdia minoritate insemnata. In Silesi'a si Bucovina facu mai diumetate d'in poporatiunea intrega. In optu provincie): Galicia, Boemia, Moravia, Carniolia, Istria, Goricia, Gradisca, Trieste cu teritoriulu sèu si in Dalmatia Slavii sunt in majoritate precumpentoria.

Daca slavii in senatulu imperialu care numera 203 deputati, ar fi reprezentati dupa proportiunea loru numerica, ar trebui sè aiba 117 deputati, era celealte natiunalitati numai 86.

Cum se pote totu-si, de slavii, chiaru si in provinciile cislaitanice, unde d'insii sunt in majoritate insemnata, sunt politicesce subordinati altoru natiunalitati mai pucinu numeroase, d. e. Nemtiloru si Italianiloru? Causele acestui faptu sunt a se cercè intru impregiuràrile istorice, geografice, etnografice, confesiunale si sociale.

Celealte natiunalitati stètera facia de ei in privint'a storica ca si cuceritori, asiè Italianii in Istri'a si Dalmatia, asiè Nemtii in celealte provincie apusene. Invingatori si-au eluptatu natiunii si limbei sale in vietia publica-sociala supremati'a de la carea nu usioru lasa a fi respinsi de càtra unu poporu remasu in cultura. A dou'a causa a nepotintiei Slaviloru este nefericit'a impartire geografica a loru. Slavii de la media-nopte si amèdia-di sunt rupti de càtra olalta prin Nemtii si Magiarii veriti intre d'insii, era prin dualisarea istorica a monarcei remàsera chiaru si Slavii invecinati (d. e. Cehii si Slovaci Slovenii si Croatii) fara de contactu politicu. Inca si osebirea in limba a poporatiuniloru slavice au contribuitu multu la starea loru nefavorabila facia cu vecinii loru. S'a aretatu mai susu cà numai identitatea limbei unesco poporele in modu organicu; prin acèsta identitate au fostu Italianii si Nemtii pururea in stare mai favorabila decâtu Slavii, pentru cà sè radimau pre connatiunaliu loru a fara de Austri'a si d'in unitatea limbei primiau sucursu de

cultura si potere, precandu Slavii austriaci n'au avutu nec unu beneficiu d'in asinitatea loru cu cei alti slavi d'ini alte tiele, a caroru limba si litere diferesc de a loru, era starea de cultura a celoru-a d. e. a Rusiloru nu le potèa da nece unu sucursu spiretualu.

Osebirea confesiunala inca desparte poporele rudite prin limba. Pecum Slavii de la Nordu, de càtra cei de la Sudu sunt desbinati prin natiunalitatele indesuite intre d'insii, asiè slavii resariteni sunt despartiti de càtra apuseni prin confesiune; asiè Rutenii in Galicia resariteana sunt taiati de càtra Mazurii d'in partea apuseana a tielei; asiè Russinii d'in nordostulu Ungariei sunt asemene rupti de càtra slovacii de la nordvestu, si Sèrbii de la Sudostu sunt despartiti de càtra Croatii de la Sudvestu. Acèsta osebire influentièdia chiaru si a supr'a poporeloru inaintate in cultura si contribuesce multu pentru a tienè in recela sentiemintele natiunale intre Nemtii d'in Germani'a de Nordu si de Sudu si a instrainà pre Irlandezii de càtra Britanii (Angli). Mai alesu se pote recunosce acèsta diferentia intre slavii credinciosi ai immarmuritei beserie orientale si cei ce se tienu de beserie'a vivificatoria (?) si plina de vietia a apusului, care diferentia influentièdia multu a supr'a caracterulu si a referintiloru imprumutate a le slaviloru. Caus'a aversiunii intre Poloni si Rusi, mare parte jace in acèsta diferentia si Russi'a staruesce in provinciile sale polonice a desardicinà nu numai limba polona ci si relegiunea catolica. Croatulu catolicu sentiesce pucina atractiune càtra connatiunалу sèu Serbulu ortodosu si in cruntele ostilitati de la 1848 intre Magiari si Serbi, partea catolica a cestui poporu (Siccati) s'a luptatu in contra fratiloru sèi ortodosi in ostirile magiariloru.

Desvoltarea politica a Slaviloru au fostu impededata mai de parte si prin lips'a de cultura, ceea ce inca nu e vin'a loru, pentru cà stapanii situatiunii li-au impusu nu numai legile ci totodata si limba loru in scole si oficie, era acèsta silnicia limbistica au avutu a supr'a caracterulu loru si a desvoltarii spiretuale, cu multu mai rèu efect decàtu inca-si opresiunea politica; cà-ce domnirea silnica umilescè poporele, era limba strainalului, ce li-se impune prin fortia, le demoralisèdia.

Prejudicatu-au pusetiunii politice a Slaviloru si parera generalminte respandita, cà d'insii nu pretiuesc libertatea, pentru cà majoritatea loru de 20 de ani incoce au datu man'a cu reactiunea. Caus'a acestei impuntari jace in fenomenele vietiei publice, inse preapucini si au luat ostel'a de a o cercetà mai cu de a menuntulu. Sè aruncàmu dar o reprivire a supr'a evinimenteloru politice d'in cei 20 de ani d'in urma pentru ca sè dovedim cà Slavii nu prin vin'a loru, ci prin impregiurari usor impinsi in braciule reactiunii.

Miscamentulu natiunалу slavicu in Austri'a incepus cu multu mai inainte de an. 1848. si fusese predominantu (mai alesu) politicu in Croatia, carea singura intrute provinciile slavice a le Austriei, avèd pre acèl timpu vietia publica desvoltata, era preponderantulu literariu au fostu (miscamentulu) in partile apusene a le monarcei.

Barbati ca Colaru, Palaschi, Siararicu, Gaiu, Hancu Havliceu, etc. insufletira junimea slavica si desceptar intrins'a speranti'a pentru marele viitoriu alu semintu loru. In asta stare de iritatiune natiunala suprinse anul 1848 pre Slavi, si precum tote poporele asiè si d'insii fsera apucati de acèsta miscare, cu atâtu mai vertosu càtu ei, cei desconsiderati sperau a cascigà mai multu. Ametiti de bucuria salutaru acele dile de mari promisiuni. In Translaitan'a usurpau Magiarii mai tare ca in inainte predominarea limbei loru, in Cislaitan'a, in provinciile germano-slavice, se facea alegerile pentru part

Marinariu pe dens'a omulu caletoriu;
Câte stance-abisuri, viscole turbate
Trèba sè infrunte, pana ce strabate
La alu fericirii malu inverditiu!

Doue-dieci si patru scurte primevere.
Au pierdutu a' sale dalbe floricele,
Decandu p'asta cale si eu ratecescu;
Voiuajunge ore tiermurea dorita?!
Sèu cà nai'a-mi mica va cadè sdrobit,
Ingropandu cu sine totu, ce-acum dorescu?!

Candu pasii pe dens'a, nu sciam eu inca,
Cumcà 'n sinu-i dorme stanca peste stanca,
Ce voru sè-mi conturbe cursulu, liniscitu;
Faci'a-i zembitoria nu-mi parè a spune

in 1500 de exemplarie. Dupa ce inse la dorint'a esprimata de mai multi onorabili DD. pnumeranti, m'am hotaritu a tipari capetulu cartii numele Dloru pnumeranti, rogu pre totiacei-a, cari dorescu a avè acestu opu, si deosebi pre colectanti, sè aiba bunetate a grabicu tramiterea pnumerantiiloru, si a me insciint'a celu multu panai in 20 Martisioru, ca lista, ce voi da despre pnumeranti, sè fia pre càtu se pote, completa.

J. Popfju.

Cà adese valuri, fulgere, furtune
Mèna peste dens'a joculu loru cumplitu!

Nai'a-mi mitutica cu usioretate
Naintà pe luciulu marei asiediate,
Astufeliu o aurora scurta-am implenitu;
Ceriulu vietiei mele plinu erà de stele
Blande, luminoase; pare cà in ele
Radi'a fericirei mele-a stralucitu.

Intr'o ora inse, ora ominosa,
Apucatu de viscolu, observai cu groza
Seil'a si Caribdea, ce me-amenintia;
Dau sè le incungiuru, de se pote inca,
Ah, tardiu! e' unu tipetu cadu isbitu de stanca,
Nai'a-mi struncinata, fruntea-mi sangerà!

Astfelu si a dou'a si a treia ora...
D' atunci inceput'a sortea 'nscielatoria
Sè me prigonescu p'intre stanca-abisuri;
D' atunci orizontu-mi se 'nvescu in cetia,
Bucuri'a-mi dulce se schimbà 'n tristètia,
St in lacremi dese fragedu-mi surisu!

Hah! sperare noua... colo d'in departe
Unu cantu de placere aerulu strabate,
Ce cu tonu de farmecu pare cà-mi dicea:
Mèna, mèna 'n coce, de vrei reusire,

mentulu de Francofurtu, pantru acea adunare nationala, carea avea sè realizat unirea nemtiésca. Slavii din Austria cari in acesta unire vedeau mormentulu nationalitãtii sale, au fostu petrunsi de adunca neodihna si aleggerile cestiunate au aruncatu intre nemti si slavi semen-ti'a urei nationale, provocandu urmãri triste, de cari si asta-di inca bolesce vietii' nostra de statu.

Prin idea nationala esagerata mai vertosu de nemti si unguri, nesuintiele poporeloru austriace fusera impinse la scopuri felurite, adeseori opuse si ceea ce nemtiloru si unguiloru li-se pareã libertate, slavii o censerã de opresiune nesuportabila, in contr'a carei-a fecera reactiune. Dar acesta reactiune nu s'a nascutu d'in lips'a iubirii de libertate, ci d'in aversiune cãtra pseudo-libertatea a carei-a frupte le culegeã numai altii. Astfelu marele miscamentu de la 1848, in locu de binecventarea progresulu au adusu blastemulu certelor nationalitate. Cei mai resoluti in lupta contr'a Nemtiloru au fostu Cehii, cari d'in-tre toti slavii austriaci erãu si sunt mai tare impresorati de nemti si eoplesiti de cultur'a nemtiésca, deci li erã si este inca mai tare amenintata nationalitatea, prin urmãre d'insii cei d'antãiu au inceputu cea mai cerbicoasa lupta de apurare.

Poporatiunile slavice, un'a câte un'a le vomu caracterisã in urmãtoarele lineaminte :

a) Cehii.

Numerulu totalu ca la 6,530,000. D'in cari in Boemi'a ca la 3,170,000. in Moravi'a 1.440,000, in Silesi'a 100,000, in Ungari'a 1.790,000 (Slavaci) in celelalte provincie 30,000.

D'intre tote poporele Austriei, Cehii au cea mai dezvoltata consciintia de austriaci, pentru cã d'insii numai intru acestu statu sunt unu insemnatu factoru alu vietii publice. Cutropirea Austriei ar fi identica cu a loru. Daca provinciile locuite de d'insii ar veni sub ori care domnire straina si sunt perduti. Venindu sub domnirea Germaniei, s'ar contopi, precum s'au contopitu toti Slavii cari au locuitu sèu locuescu pe teritoriulu nemtiésca; — venindu sub domnirea Rusiei, nationalitatea loru generica (race) ar scapã de perire, s'ar nemici inse individualitatea loru specifica. Austria dandu-li mana de ajutoriu spre a se dezvoltã individualitatea loru i va avè pururea de cei mai credinciosi cetateni ai sèi. Ambitiunea loru este de a se pune in fruntea Slavilor austriaci. Dualisarea imperatiiei, carea i impedeã intru acestu scopu, este groz'a loru, si ca cei mai inversunati inimici ai dualismulu d'edera man'a cu centralistii nemtiésca de la 1848, pentru a dobori pre magiari.

Cehii scieau preabine ce facu. Idealulu loru erã si este representatiunea unitaria a monarciei intregu. A unu intr'unu parlamentu pre reprezentantii a sisesprediece milione de Slavi si astfelu a ascurã slaviloru preponderantia in Austria, era Cehii ca cei mai innaintati in cultura intre cei lalti Slavi, sè devina conducatorii acestoru-a. Nepotendu-se realizã inse idcea loru, ne potendu impedeã dualisarea monarciei, apucandu magiarii la predominire in partea resariteana si nemti in cea apusena a imperatiiei, atunci Cehiloru nu li mai remane alta, decâtu a trece la defensiva si a se retrage in spatiulu celu mai angustu alu urei pusetiuni fortificate, de unde cu mai pucina putere potu sè respinga atacurile nemtiloru. Astfelu de pusetiune este pentru d'insii diet'a Boemie si a Moraviei indiestrate cu autonomia destulu de mare si pote sè fie adi mane diet'a generala a provinciiloru boemice. Acesta poltica dictata de impregiurãri Boemii o urmèdia cu multa constantia.

Cehii dara si nemti centralisti spriginira la 1848 pre guvernulu in contr'a Unguriloru si, dupa sugrumarea revolutiunii ung. se alipira si mai tare de regimu, mai

vertosu dupa ce acestu-a proclamã in form'a unui manifestu pliau de promisiuni, constitutiunea d'in 4 Martiu, acesta delicata bucata antidualistica inse flãmândii Cehi si Centralistii nu o putura neci macaru linge, cãci precandu se gatiu a se pune la ospetiu, constitutiunea d'in 4 Martiu, luã acea cale ominosa cãtra cancelari'a lui Bach, pre carea multe urme de libertate sunt cari intra, dar neci un'a carea ese.

Acum incepù trist'a si innebusita època de egala indreptatire a lui Bach, despre carea unguoru, intrebatu de croatu a supr'a despusetiunii spireteloru in Ungari'a, potu sè dèe sarcasticulu respunsu „suntemu preamulti-miti pentru cã ni-s'au datu ca pedepsa, ceea ce voue vi-se dede dreptu remunerare.“ Leniscea mortii au domnitu indelungatu in Austria. Poporele amutise si amortise, guvernulu asurdise pana candu intr'un'a de dile resunã cutrieratorulu bubuitu alu tunuriloru la Solferinu, cari deschisera audiulu guvernulu si deslegara limb'a poporulu. Acum incepura a se cam pricepe imprumutatu si poporele, dreptu reconoscintia, pentru grelele si scumpele loru studie publico-politice si dreptu remunerare pentru asprele si crudele cercetãri, cnpetara o diploma!

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

(Urmare.)

Dupa acea se primira urmãtoarele pusetiuni: cursulu de cai 28 mii, ajutorire pentru daunatii prin elementele naturei 10 mii, diverse spese neprevèdutu te 20 mii fl.

Igu. G h e z y cere desluciri de la ministrulu de interne in privintia proventelor foiei oficiali „Buda-pesti közlöny“ si presinta in acesta cestiune unu proiectu de conclusu.

Min. pres. A n d r á s s y dice, cã este greu ca sè respunda la acèsta intrebare; era proiectulu de conclusu nu se pote pertractã per tangentem.

Colom. T i s z a inca cere deslucire in afacerea subversante. A n d r á s s y, min. pres., repetesee, cã proiectulu de conclusu nu se pote pertractã per tangentem si, reculegundu-se, dice cã e gatiu a respunde la intrebarea lui G h e z y. Foia oficiala nu a fostu manipulata prin ministeriulu de interne, cãci in acestu casu ar' fi respundietoriu acestu-a, ci s'a manipulat d'in preuna cu birorulu de presa alu presidiulu ministerialu. (Una voce: Se misca iepurele in tufisiu!). Oratorele asigura pre respectivulu deputatu, cã iepurele nu va fugi d'in tufisiu (claritate.) Foia cestiunata nu a adusu pana acum vre-unu venitu, ci promite numai in viitoriu.

Proiectulu de conclusu se va pertractã in siediintia urmãtoaria.

In siediintia de la 14 febr. ministrulu de interne Paulu R a j n e r dà lamuriri despre contractulu incheiatu intre guvernulu si „Ateneu“ in privintia edarei foiei oficiali. Venitulu acestei foie a datu in 1869 una suma de 7408 fl. Urmãdu desbaterea recerintieloru extraordinarie ale ministeriulu de interne, Stef. P a t a y dechiarã, cã nu va votã nimica in favorulu comisariatulu regescu d'in Transilvani'a si a gendarmiloru.

Paulu N y á r i intrebã pre ministrulu de interne: 1) Are guvernulu intentiunea a desfiintã starea esceptiunale a Transilvaniei; 2) Introduce-se-voru tote legile publice si private a le Ungariei si in Transilvani'a?

P. R a j n e r, min. de int., respunde la prim'a intrebare, cã nu: la a dou'a respunde afirmative, afara de casulu, daca legislatiunea ar' voi a face unele esceptiuni cu privire la Transilvani'a.

Lad. T i s z a dorese ca guvernulu sè proceda cu

mai multa energia facia cu Transilvani'a, ca uniunea sè devina fapta. Con. I. B e t h l e n a pera comisariatulu reg. d'in Transilvani'a; B e r z e n c e z y e lu combatu d'ir-caus'a cã este contrariu uniunei. I. H o r v á t h recomenda precautiune cu privire la Transilvani'a. Elu este multumitu cu comisariulu regescu Péchi, care coresponde mai bine chiamarei sale decâtu B e r z e n c e z y in 1848, candu Romanii au prinsu arme contr'a magiariloru. — Camer'a primu in fine pusetiunile relative la Transilvani'a; si a nume pentru comisariatulu regescu 55 mii fl. pentru desdaunarea pamentulu 25 mii fl., pentru comisuniile verificatorie 63,814 fl.; se primira asfidera pusetiunile de 100,000 fl. pentru acoperirea detoriiloru d'in 1869, 100,000 fl. pentru edificãrile comitatãne, etc. Cu aceste se terminã bugetulu pentru ministeriulu de interne.

In siediintia de la 15 febr., in urm'a intrebarei lui N y á r y, presidintele anuncia, cã s'a ingrititu de una chilia, pentru bibliotecã camerei repr., caren consta pana acuma d'in 1000 volume. In privintia proiectulu de conclusu alu lui Ludwig, relativu la veniturile intercalari ale episcopieloru, ministr. E ö t v ö s promite cã va presintã unu proiectu de lege. Balt. H a l á s z, spriginindu proiectulu lui Ludwig, dice cã veniturile intercalari sunt a le tierei si nu a le fundulu religiosu.

Col. G h e z y propune ca proiectulu de conclusu alu lui Ludwig sè se amène si desbata de una data cu proiectulu de lege ce lu va presintã min. E ö t v ö s. Se es-cã apoi una desbatere infocata, la carea participã, mai multi membri d'in drept'a si stang'a. In fine se primu propunerea lui G h e z y, si ministrulu E ö t v ö s infuriatu parasi sal'a.

In siediintia de la 16 febr., dupa una interpelare a lui Iosifu M a d a r á s z, adresata ministrulu de comunicatiune in privintia concursulu relativu la regularea fluviiloru Tibiscu, Bodrogh, Dunarea, Muresiu etc., se trece la ordinea dilei: bugetulu ministeriulu de culte si instructiunea publica.

Raportorulu comisuniiei financiare, K a u t z n'are d'a face neci una observatiune in generalu.

Sigismundu Victoru Popu presinta una propunere, ca sè se prelemineze in budgetu 12 mii florini pentru infiintarea unui gimnasiu romanu in Siomcut'a-Mare (Districtulu Chiorului). — Presidintele enuncia, cã acèsta propunere este a se pune la titulu alu patruea.

Col. G h e z y incepe desbaterea generale prin una cuvintare lunga, in carea desaproba procederea ministrulu de a dispupe dupa placu si in modu arbitriaru de unele fundatiuni.

Carolu B o b o r y combatu asfidera pre ministrulu de culte d'in caus'a principiiloru sale conservative. Iositu S z a b ó urgita presintarea proiectulu relativu la libertatea confessiunale.

Iuliu S c h w a r t z areta lucrãrile incorecte a le ministrulu prin nenumerate exemple si, esprimendu-ni nemuliumirea sa, propune in numele sèu si alu mai multoru socii ai sèi, ca camer'a sè enuncie, cã pertractarea budgetulu pentru ministeriulu de culte sè amèna pana la finea lui Martiu, candu ministrulu va fi obligatu a presintã unu raportu basatu pre date statistice.

In siediintia de la 17 febr., dupa lucrãrile indatenate, Ed. Z s e d é n y i presinta petitiunile a 155 de comune israelite contr'a decisiuniloru congresulu israelitu. Si speraza, cã in curendu va mai presintã vre-o 300 de petitiuni in asemene intielesu.

Ordinea dilei: bugetulu pentru ministeriulu de culte.

Aici te ascèpta malu de fericire:
Sì eu dau cu nai'a-mi mica 'nparteã acea.

Ma ce-a fostu acel'a?! cantecu de Sirene,
Svave, gratiose, dara multu viclene,
Ce-amagescu in cale pre-omulu trecatoriu;
Le ajungu, le'mbracisiu; vai! in locu de bracie
Calde, iubitorie, afu numai ghiacia,
Aflu numai ghiacia, si-ah! me inforu!

Si acum, se'ncungiuru relele pe mare,
Mi-am propusu a face ultim'a 'ncercare,
De-a o trece cu-aripi ca si unu Icaru;
Vai! la ori ce proba, d'intru inaltime
Recadiut'am era giosa in aduncime,
Giosu in aduncimea plina de amaru!

Sè me luptu eu dara fara incetare?!
Sè-mi vedu nimicita ori si ce sperare?!
Vieti'a mi inca juna s'o vedu vescedindu?
Pieptu mi fragedu lapta nobili sentieminte,
Dorulu me impinge totu mai inainte,
Si-ah! cã pierdu totu pasulu, care-lu intreprindu.

Si-acum la 'nceputulu carierei mele,
Èta-me'n ruine, sub unu ceriu fãr' stele,
Dupa-atãte patemi frantu si amaritu;
Marea nu mi promite locu de-adapostire,

Ceriu lu fara stele neci o fericire,
Sentiu cã cere-odihna braciului mi obositu!

Ce feliu?! eu, si-odihna! pan' inca sum june?!
Pan' me 'nsuffietesce sacra relegiune?
Pãn' rechiama braciul mi gintea, ce iubescu?!
Eu! si fãr' vietii'a — vietii'a-mi petrecesu?!
Eu! si a descinde in mormentulu rece,
Fãr' se vedu limanulu, care lu dorescu?!
Lasiu e celu ce si-geme vietii'a in suspine,
Calu ce ca si Mariu plange pe ruine,
Candu la lupta, fapta, densulu e chiamatu;
Inainte naia! prin orice fortune,
Malulu ce nu pote sè-lu ajunga-unu june,
Trèba sè-lu ajunga braciulu de barbatu!

B) La Romanii d'in Ardealu.

Ce stati plini de umire? ce stati privindu la ceriu?
Romani! ve 'nsuffla spaima si-unu viscolu efemeru?
Pan' lasii fãr' vietii'a fricosi se pitulescu,
Eroii prin fortune la gloria pasiescu.

Curagiu! asiè de iute nu piere unu poporu,
Ce prin atãte probe trecù triumfatoriu;
Afla-si-va caus'a santa luptacii sèi eroi,
Au nu mai crescu Barnutii si asta-di intre voi?!

Am fostu acum n'odata ca tenerii'n coptoriu,
Gãmendu fara sperare in focu consumatoriu;
Cãci optsprediece secle, ce-asupra-ne-au sboratu,
In focu de suferintie amu arsu neincetatu!

Amu fostu si ca Danile in pescerea de lei,
Hah! me 'nfioru si astadi, candu socotescu la ei;
Cãci alianii nostri ca lei ne-au 'ncungiuratu,
De ghiarele loru crude adese-amu sangeratu!

Amu fostu si ca si Petru in temnitia, 'n catusi,
In tier'a nostra vechia fãr' mèsã, fãr' culcusiu;
Cã'n temnitia si 'n grele catusi ne-au aruncatu,
Meschinele-Aprobate, ce dreptulu ne-au furatu!

Ma d'in coptoriu cu perulu neatinsu amu reusitu,
Sì d'intre lei eu trupulu intregu ne-amu pomenitu,
Sì lanturile grele, ce-atãtu ne-au ferecatu,
Pecampulu libertatii, la Blasiu le-amu scuturatu!

Ce stati dar' in umire! ce stati privindu la ceriu?
Romani! ve 'nsuffla spaima si-unu viscolu efemeru?
Pan' lasii fãr' vietii'a fricosi se pitulescu,
Eroii prin fortune la gloria posiescu!

Curagiu! asiè de iute nu piere unu poporu,
Ce prin atãte probe trecù triumfatoriu;
Afla-si-va caus'a santa luptacii sèi eroi,
Au nu mai crescu Barnutii si astadi între voi?!

P. Hoffmann, spriginindu pre C. Ghyczy, este de parerea, că camer'a ar trebui să iede inițiativ'a în ces-tiunea fundatiunilor religioase.

E t v o s ministrulu combatu pre G h y c z y si, respunđiendu lui S w a r t z, constata progresulu ce s'a facutu pre terenulu instructiunei publice in urm'a legi d'in 1868, relativa la scolele poporali. I pare reu, că Schwartz n'a luat in consideratiune greutățile cari tre-bue invinse. Dacă spiritulu publicu, care la noi lipsesce, se va desteptá — dice ministrulu, — apoi vomu poté incepe concurentia cu cele-lalte natiuni desvoltate.

H e n s z e l m a n dorece ca ministrulu de culte, fiindu daunosu pentru instrutiunea publica, să se des-fiintize. I pare reu că pentru scopuri de cultura s'au preliminaru numai 1.177.460 fl., era pentru afaceri religioase 1.616,627 fl.

W a h r m a n n (uniculu israelitu in dieta) face istoriculu congresului israelitu, aretandu starea deplora-bila a afacerilor religioase israelite de d'in inainte de con-gresu. Multiimesce ministrulu pentru convocarea congre-sului, si dorece ca decisiunile acestui-a, presintandu-se cătu mai curendu dietei, să devina lege. Dorece ca con-gresulu israelitu să se inarticuleze asié ca si alu greco-orientaliloru (Aprobare.)

Vilh. P a u l i n i T ó t h (slovacu) chiama atentiu-ne ministrulu asupr'a educatiunei negrigit a slovaciloru d'in partile superiori a le Ungariei. I pare bine, că 1060 de invetiatori capeta ajutorie, cu tote aceste desaproba procederea ministrulu de culte, acordandu aceste ajutorie chiaru pro tempulu alegeriloru. In fine presinta unu pro-jectu de conclusu pentru subventiunarea bibliotecei reu-niunei de cultura „Matica slovena.“ — Se va pertratá la titulu alu patrulea.

K r a j t s i k apera pe preoti contr'a atacuriloru lui J. Schwartz, si primesce budgetulu preliminaru.

G h e r l a,*) 6 fauru, 1870.

(Senatulu scolasticu. — Adunarea generale a societa-tii romane de lectura.)

Senatulu scolasticu d'in acestu comitatu, compusu in intielescu art. de lege 38 d'in 1868, si-a tenuity in 22 septemvre a. tr., prim'a sedintia in carea nu a facutu alta-ce, fara s'a constituitu si a alesu necece comisiuni, cari să studieze starea si lipsce scoleloru poporali d'in acestu comitatu (Dobac'a).

Iu 29. Ianuariu a. c. s'a tenuity a dou'a sedintia trilonaria a senatulu memoratu, care consta d'in 15 ma-giari si 11 romani, si fiindcă in acesta sedintia s'a luat la deabateru si propuneri de interesu publicu, credu că voiu face unu servitiu placutu o. cetitori, daca li voiu raportá in câteva cuvinte despre cele propuse si decise cu acea ocaziune.

D. consiliariu reg. si inspectoru primariu de scola, J o s. K é t h e l y deschide sedintia prin o cuventare, in carea descrie cu culori forte viue starea cea deplorabilo a scoleloru d'in comitatu, care, d'in caus'a indeferentis-mului si prejudetiloru poporului ce le are catra scola, parte numai vegeteza de pre o di pre alt'a, parte nice nu existu si in unele comvne numai despre nume sunt conosciute; d. inspectoru porovoca dara pre membrii sena-tului scolasticu, că fiasce- care să lumineze si capaciteze poporu'u despre necesitatea instructiunei publice si des-pre intentiunea legi, carea voiesce, ca totu natulu să se impartesiéca d'in binefacerile educatiunei.

Se cetescu necece rescripte ministeriali, in cari se recumenda pentru scolele poporali mai multe carti de invetiamentu, si intr' unulu d'in rescripte senatulu scola-sticu se provoca a-si dá parerea, că ore nuar fide lipsa a so tenuity, in tempulu vacantiloru de vera, unu cursu practiculu pentru invetiatorii poporali d'in comit. ca să se deprinda in metodulu de propunere s. c. l. Senatulu scola-sticu a aflatu de necesaria tenuity unui atare cursu cu durata de 6 septemane sub conducerea a doui profesori, unulu de nationalitate romana, era celu-a-laltu de cea magiara, si de cum va d'in ore-care nationalitate docentii ascultatori aru intrece numerulu de 80 insi, atunci să se aplice si unu profesoru suplente.

D. inspectoru cere contu dela comisiunile alese in sedintia trecuta despre cele ce au lucratu in sfera loru de activitate; fiindu inse iern'a asié de nefavoritoria, in-cătu comunicatiunea a fostu intrerupta si asié comisiunile nu s'au potutu coadaná spre consultare, pentru elaborarea unoru proiecte bune si basate pre date infalibile, comis-iunile ceru restempu pana la cea mai de aproape sedintia, ce li s'a si acordatu.

Acum ide cuventulu bravulu si zelosulu romanu, D. Alimpu B a r b o l o v i c i u v. archidiaconu, si intru o cuventare lunga, bine semtita si proptita de argumente tari, areta modurile, cum s'aru poté inaintá crescerea po-porului, si apoi face urmatoriele propuneri:

*) Strike-ulu culegatoriloru nu ni-a permis pana acum să publicámu acesta corespundintia. Red.

a) „Senatulu scolasticu să modilocesca prin o transcriere] la organele administratiunei politice: ca deregatorii subalterni ai autoritatii politice să de mana energiosa de ajutoriu autoritatii scoleloru confesiunali spre escutarea totoruru mesuriloru legali intrebuintate prin ace'a si spre organizarea scoleloru confesiunali in conformitate cu legile scolari viginti.“

b) „Să se faca o representatiune la ministeriulu de culte si instructiunea publica: ca § 35 alu legi scolarie (art. 38: 1868), sunatoriu despre procentuarea (5,0%) darei drepte spre sustinerea scolei comunale, să se estinda prin legislatiune si preste scolele confesiunali si totu odata, ca tote favorurile decretate prin legea scolar'a pentru scolele comunale, să se estinda si asupr'a scoleloru confesiunali.“

Propunerea desub a) s'a primitu cu unanimitate, era cea de sub fiindu spriginita numai de membrii romani, s'a respinsu cu pluralitate de voturi.

D. T i t u V e s p a s i a n u G h e a j a, preotu gr. or. in institutul de corectiune, propune, ca „tote ordenatiunile si rescriptele ministeriali să se intepreteze si in limba romana; instructiunea privitoria la senatulu scola-sticu să se tramita membriloru romani si romanesci, si conformu decisiunei aduse in sedintia prima, protocolulu romanu să se compuna regulatu si romanesci si la inchi-are sedintiei să se cetesca si autentico.“

D. inspectoru promite, că si va tenuity de strinsa de-terintia a face, ca limba romana să fia respectata pre deplinu.

Dupa aceste trecu la alu doiele obiectu alu impar-tesfiei ce ve facu.

Romanii d'in Gherla si d'in giuru au formatu, acum sunt trei ani, o societate de lectura, carea, d'in caus'a nepasarei si indiferentismului unoru membri, cari si-au unitu oblegamentele luate asupra-si facia cu societatea, era să fia periclitata in existintia sa. In 4 fauru a. e. tenuity so adunarea generale, s'au luat mesurile cele mai energice, ca să se asceureze existintia societatii, si alegundu-so comitetulu incredintiatu cu administrarea trebeloru societatii, se spera că se va poté vindeca reulu, suferitu de acesta intrunire d'in vin'a unoru-a. Me ferescu de asta datu a descoperi numele acelor cari, cu totu dreptulu, se potu invinovati pentru negrigea si nepasrea loru, inse me temu, că mai tardiu voiu fi necesitatu a face acestu lucru neplacutu, pentru constatarea, că cari sunt acci-a, cari pronuncia numai cuvinte mari, er' pre sub mana semena neghina si causeza discordia si nein-tielegeri.

Napocanu.

VARIETATI.

** (Inteligentia romana d'in Buda-Pest'a) tenuity in 28 febr. in rectoriulu redoutulu pestanu, sub presidiulu de etate alu onorab. Dnu Gavrilu M i h a l i, judo la curtea supr. judecatorésca in Pest'a, una conferintia in caus'a infintiarei unui teatru romanu d'in coce Carpati. Galeria era ocupata de o frumosa conuna de dame romane. Recunoscundu necesitatea realisaroi acestei idee salutare, inteligentia romana de aici, la propunerea Dni Ionu M i s i c i u, decise unanimu a colera dupa poteri la infintiarea teatralu nationalu pentru romanii de d'incece de Carpati. Se esmise apoi una comisiune (constatoria d'in DD: Ios. Hodosiu, P. Mi-hali, Ales. Mocioni, Ios. Vulcanu, V. Babesiu,) pentru compunerea unui programu, care, desbatendu-se si primindu-se in conferintia ce se va tenuity in curendu, va servi de indreptariu pentru activitatea comitetulu ce se va alege d'in sinulu inteligentiei romane d'in Buda-Pesta pentru adunarea si administrarea baniloru ce se voru oferi in favorea fundarei teatralu romanescu d'in coce de Carpati. Inceputulu sa facutu si, sperámu, rezultatulu doritu inca va urma. Asié să fia!

** B a l u l u tinerimei romane d'in Urbea-Mare — precum ni se scrie — a fostu pucinu cercatu. Straini mai n'au participatu; d'in familielo romanesci inca au absentatu multe. „N. Váradilapok“ dice, că nu pricepe ratiunea pentru carea tenerii romani dau balu separatu — romanescu. Noi inse procepemu ratiunea pentru carea „foiele oradane“ mag. nu ieu in nume de bine balulu romanescu, acesta manifestare a vietiei nationale la romanii d'in Orade, — si am dori, ca tenerimea romana, dandu baluri, să nu se mai radieme pre concursulu strainiloru ci numai pre alu publiculu romanu. — Precum ni se scrie, balulu acestu n'are nice a trei-a parte d'in venitele aniloru trecuti, cu tote că d'in provincie au incursu ajutorie frumose, cari, sperámu, se voru publicá.

** D i u I o s e f u H o d o s i u, deputatu, a propusu, in sedintia d'in 2 Mart. a camerei deput., votarea unui ajutoru de câte 5000 fl. pentru fia-carea d'in cele doue „asociatiuni pentru literatur'a si cultura poporului romanu“ d'in Transilvania si partile ei, adnesse Ungariei. Inse in daru: cass'a tierci nostre n'are bani pentru sco-

puri romanesci, ci numai pentru cele magiare. — Tot D. Hodosiu interpela pe ministrulu ung. de cultu si instructiunea publica: pentru ce dá invetiatoriloru romanu una foia tradusa atátu de reu si monstruosu in limb'a romanu una foia neintiesca, carea, redactata in modulu si spretulu ed astadi, necum să lumineze si cultiveze mintea si inim' invetiatoriloru romani, ci le intuneca si strica? „N'amu ceru foia Dvostre „pentru invetiatorii poporului,“ si ni-a dalu-o; ceremu subventiune pentru fondulu teatralu romanu si pentru asociatiunile romane pentru cultura poporului: si nu ni dati!“

Sciri electrice.

P a r i s u, 26. febr. Diuar. „Soir“ constatu că consiliulu imperialu a redusu contingentulu armatei pentru an. 1871 cu 12 séu 15.000 fetiori. „Journal Officiel“ spune, că cassele publice voru primi numai pana la 30 aprilie monetele papei e cursulu de 91 centimetre pentru unu francu.

F l o r e n t i a, 26 febr. Diuar. „Opinione“ dice: Schimbările facute la erogatiunile si perceptiunile bugetulu pentru an. 1870 s'au realizat si comunicatu comisiunei bugetarie. Estrasulu despre passivele statulu statoresc sum'a d' 759,553,000 franci. In estrasulu despre perceptiunile statulu, ordinariulu eredusu de la 910,590,000 la 833,706,000 fr., era extra-ordinariulu s'a sporitu de la 25,694,000 la 26,623,000 fr. Erogatiunile totoruru ministerieloru pentru an. 1870 fac 1,111,871,000 fr. era perceptiunile 950,638,000 fr. deficitulu 161,333,000 fr.

B e r o l i n u, 28 febr. In sedintia de astadi a parlamentulu s'a su-ceputu desbaterea supr'a abrogarei pedepsei de morte. Comissariulu federatiunii pledéza pentru sustinerea pedepsii de morte.

M a d r i d u, 28 febr. Castellar anuncia in sedintia cortesulu una interpelatiune in privintia politice externe a guvernulu.

P a r i s u, 1. martie. Scirile venite d'in Ispania spunu, că bandele carlistiane entriera munt d'in Toledo.

F l o r e n t i a, 1. martie. Manzini va interpela guvernulu, in sedintia proxima a parlamentulu, in privintia conciliulu. Se afirma, că generalulu Lamarmora va fi numitu representante la curtea d'in Vien'a, in loculu marchisulu Pepoli.

B e r o l i n u, 1 martie. In sedintia de astadi a parlamentulu s'a continuatu desbaterea a supr' abrogarei pedepsei de morte. Cancelariulu imperialu, Bismark pleda, in una vorb're mai lunga in favorulu sustinerei pedepsei cestionate, dechiarandu, că, dupa abrogarea pedepsei de morte, cedulu penalu cu gren va obtiené majoritatea in consiliulu federatiunei. In fine díse Prussia va intrebuintá tota influintia pentru sustinerea pedepsei de morte. In butulu totoruru acestoru dechiaratiuni abrogarea pedepsei de morte s'a primitu, conformu motiunei facute de Kirchmann, cu 118 contr'a 81 voturi.

B u c u r e s c i 2 mart. Camer'a deput. verificatu alegerea de deputatu, in coleg. V. d'in Mehedinti, a fos ulu domnitoriu Alesandru Ionu C u s a.

Respunsuri: Stimabilo Dne A... A... in M. S. I a c o b u. Cei 26 fl i-am primitu. Foi'a vi s'a trames si vi se tramite regulatu. Caus'a neprimirii se pare a fostu necesitatea rutei postali. Am schimbatu-o; vomu ved.

Dlui I. C. T. in B r a i l a. Abonamentulu pentu dd. col. L., si loc. U... s'a primitu. Foi'a s'a tramis regulatu. Inca una-data s'a facutu dispusitiune a se tramite Nr. de la inceputu.

Dlui V. P u b l i c o l a in B... Abonantele d' Ujlak este indusu in protocolu. Foi'a i se tramite. In ca de irregularitate, să reclame.

Proprietariu si editoriu **ALESANDRU ROMANU**
Redactoru respund. interim. **IONU PORU' TIU.**